

ALIMSKE PORODICE: SIKIRIĆI

Ahmed Mehmedović

Šejhovi, pjesnici, učenjaci, kaligrafi

Sikirići, šejhovska i ulemanska porodica sa Oglavka kraj Fojnice, porijeklom su iz Turske. Najpoznatiji među Sikirićima je bio šejh Abdurrahman Sirri, osnivač i pročelnik tekije na Oglavku kraj Fojnice. Njegov otac Mehmed-efendija bio je fojnički kadija, a djed šejh Fadlullah doselio je iz Amasije, gdje je bio muftija. Znamo da je Fadlullah-efendija obavljao dužnost kadije u Fojnici, a možda je bio i muderris u fojničkoj medresi. Sin je šejha Abdullaha Razija, bio je mevlevija i bavio se poezijom. Stihove je potpisivao imenom Fadlullah Mevlevi i Fadil Bosnevi. U jednoj *Medžmu'i* Bošnjačkog instituta nalazi se njegova pjesma *Ilahi li hazreti Fadil Bosnevi cediti hazreti Sirri – Ilahija časnog Fadila Bošnjaka, djeda časnog Sirrije*. Na istom mjestu se nalazi i komentar čiji je on autor: *Šarh ar-risalati fi ajat el-Kursijj*, na arapskom jeziku. Riječ je o Fadlullah-efendijinom komentaru *Rasprave o vrijednosti učenja Ajeti-kursije* od Guzelhisarija. I u *Medžmu'i* Gazijine biblioteke R-3229 ima Fadlullahovih stihova, pod kojima je potpisan kao Fadil.

U njegovo vrijeme je preneseno sjedište kadiluka iz Kreševa u Fojnicu. U Turskoj su se prezivali Balta (Sjekira), a ovdje su dobili prezime po ikavskom obliku te riječi – Sikirić. Ovo saznajemo iz potpisa kadije Mehmeda na

rukopisu br. 2069 koji se čuva u Orijentalnoj zbirci HAZU u Zagrebu.

Uz Sirriju, najpoznatiji među Sikirićima su bili njegovi sinovi Šakir i Abdullatif, unuk Behaaddin, te dr. Šaćir Sikirić, ali i ostali članovi ove ugledne porodice zaslužuju našu pažnju i poštovanje.

Nejčešće se pisalo o šejhu Abdurrahmanu Sirriji, što je i logično, jer je on utemeljitelj tekije na Oglavku i istinski čelnik ove učene porodice, a o ostalim šejhovima samo usput i sporadično. Ovo je prvi pokušaj da se na jednom mjestu i sa mnogo više podataka osvjetli život i doprinos većine šejhova i alima iz porodice Sikirić.

Ove godine se navršava 40 godina od preseljenja na Ahiret dr. Šaćira Sikirića, a iduće, 160 godina od preseljenja šejha Sirrije. Ima li prikladnijeg povoda da ih se sjetimo?

Kadija Mehmed-efendija Balta (Sikirić)

Mehmed-efendija Balta (Sikirić), fojnički kadija, rođen je u Fojnici u prvoj polovini 18. stoljeća. Njegov otac Fadlullah, sin šejha Abdullaha Razija, doselio je u Fojnicu iz turskog grada Amasije, gdje je vršio dužnost muftije. U Fojnici je bio na dužnosti kadije, a možda je predavao i u fojničkoj medresi. Ne znamo gdje se tačno školovao Mehmed-efendija, ali kadijsko zvanje podrazumijeva dosta temeljito školovanje, naročito poznavanje šerijatskog

prava. Mehmed-efendija je prijateljevao sa šejhom Husejnom Zukićem, utemeljiteljem tekije u Živčićima-Vukeljićima i muderrisom medrese u Fojnici. Njemu je i povjerio odgoj i obrazovanje sina Abdurrahmana Sirrije.

U Orijentalnoj zbirci HAZU u Zagrebu čuva se rukopisni kodeks od četiri djela koja je prepisao Mehmed-efendija Sikirić. Zahvaljujući tome znamo da se on bavio i kaligrafijom, što će ostati trajna konstanta u ovoj porodici, i poezijom, što čini još značajniju Sikirićevu karakteristiku. Spomenuti rukopis sadrži slijedeća djela: *Ma'ruzat* (Fetve primjerene zakonima sultana Sulejmana), autora Ebu Su'uda, *Eraziye Mut'alik olan fetaviler* (Fetve raznih autora u vezi sa zemljoposjednim odnosima), *Kanun-name-i Sultan Sulejman* (Zakon sultana Sulejmana) i *Kanun-i cedit* (Novi zakon sultana Sulejmana). Rukopis je prepisan u Bosna Brodu (Travnik) 1750. godine. Tako znamo da je te godine Mehmed-efendija boravio u Bosna Brodu, odnosno Travniku, vjerovatno kao kadija. Mehmed-efendija se bavio i poezijom. U kodeksu koji je pripadao Sirrijinim potomcima sa Oglavka, a koji je sada u Bošnjačkom institutu u Sarajevu, postoji i duža Mehmed-efendijina pjesma. Tu je i rukopis djela *Ahval-i erbe'in*, njegov prepisivački rad.

Ne zna se kad je Mehmed-efendija Sikirić preselio na Bolji svijet. Njegovi nišani i nišani njegovog oca Fadlullaha doskora su bili niže Fojnice, nedaleko od mosta Alaupovke.

Šejh Abdurrahman Sirri

Šejh Abdurrahman Balta-zade (Sikirić) Sirri, pjesnik, osnivač tekije, rođen je u Fojnici 1773. godine. Djed Fadlullah-ef. i otac Mehmed-ef. bili su fojnički kadije, pa je time i životni put samog Sirrije bio unekoliko određen. Prva saznanja o islamu je primio od oca, a onda se upisao u fojničku medresu da uči pred Husejn-efendijom Zukićem, znamenitim šejhom nakšibendijske tekije iz Vukeljića-Živčića iznad Fojnice. Put spoznaje je pred njim bio širom otvoren. Šejh Zukić, prisni očev prijatelj, mladog i poletnog Sirriju, željnog znanja i sufijske spoznaje, vodio je ka sve širim i prostranijim sufijskim perivojima, dok potpuno nije stasao i izrastao u

šejha i alima sposobnog da i sam predvodi nove derviše prostranim putevima šerijata i tarikata. Kad ga je uveo u nakšibendijski tarikat i ojačao diplomom ili idžazetnamom, zapovijedio mu je da ode na Oglavak iznad Fojnice i tu, pokraj turbeta šehida Husejna, rodnom iz dalekog Horosana, Fatihovoga vojnika, podigne tekiju, koja će u svome vaktu predstavljati jedan od duhovnih centara u cijeloj Bosni.

Šejh Zukić je svoga najistaknutijeg učenika Abdurrahmana prozvao Sirri – Tajanstveni. Sirri se nije ograničio samo na nakšibendijski red, koji je bio pretijesan za njegova široka duhovna obzorja; on je ujedno i halvetija i kadirija. Šejha Abdulkadira Gejlanija, kome je *posvetio* jednu svoju pjesmu, smatrao je svojim duhovnim ocem.

Teško se može prihvatiti misao Šaćira Sikirića da je Sirri bio jedini učenik šejha Zukića. Svakako je Sirri bio najistaknutiji njegov murid, jer se tekija ne podiže radi jednog čovjeka, pa makar on bio i Sirri.

Moguće je da je još jedan šejh i pjesnik, ništa manje značajan od Sirrije, šejh Ilhami Žepčak, bio Zukićev murid. Sirri i Ilhami su bili vršnjaci. Pretpostavlja se da je Ilhami, nakon što mu je umro otac u Gračanici, sa majkom doselio u Fojnicu, gdje se ona preudala, i da je kasnije pohađao fojničku medresu, u kojoj je glavni muderris bio upravo šejh Husejn Zukić. Tako su vjerovatno dvojica najznačajnija derviša i pjesnika toga doba sjedili u istoj derviškoj halki, pred istim šejhom. Kasnije je Ilhami otišao u Žepče, pa u Tešanj, a Sirri na Oglavak. Ilhami u svojim stihovima nije štedio ni ulemu, ni vlastodršce, od lokalnih funkcionera, preko vezira, pa do samoga sultana, a Sirri je bio pomirljiviji, on savjetuje, a ne ruži. Zato su veziri Sirriji dolazili na noge, a sirotog Ilhamiju su pogubili u travničkoj tvrđavi.

Sirri se oženio Lejлом, kćerkom mula Ahmeda sa Oglavka i na zajedničkom imanju podigao tekiju, okupljao derviše i pobožne ljude, obrađivao imanje, kalemio vočke i proizvodio med. Vlastitim primjerom je htio pokazati kako treba voditi seosko domaćinstvo. Oglavak je, zbog strašne kuge, bio posve opustio, pa mu je Sirrija povratio kuvvet i snagu da se podigne iz pepela. Tekija na Oglavku je podignuta oko

1800. godine, a oko nje se ponovo formiralo naselje.

Uskoro je Sirrijina tekija na Oglavku izišla naglas kao najznačajnije sastajalište derviša u čitavoj Bosni, ali i centar društvene i političke moći, u koji su počele svraćati najznačajnije ličnosti ondašnje Bosne.

Sirrijin ugled je porastao do te mjere da je svaki novi bosanski namjesnik smatrao svojom moralnom obavezom posjetiti šejha Abdurrahmana i data tako steći njegovu naklonost. Bosanski namjesnik Selim Sirri-paša je, 1824. godine, naredio da se iz prihoda fojničke nahije isplaćuje 100 groša godišnje kao pomoć tekiji na Oglavku. Fermanom sultana Mahmuda II. iz 1835. godine, oslobođeni su Sirrijini posjedi svih daća i poreza.

Na Oglavku je, pokraj Sirrijine tekije, o svom trošku Mehmed Vedžih-paša (1835.-1840.) podigao konak, da bude na raspolaganju sve brojnijim uglednicima i putnicima namjernicima koji su dolazili nanoge učenom oglavačkom šejhu. Drugi konak, mnogo veći i ljepši, podigao je 1845./46. godine bosanski namjesnik Mehmed Kamil-paša. Tarih, koji se i danas nalazi iznad ulaza u glavnu musafirsku sobu, spjevao je Sirrijin sin šejh Šakir. Ovi konaci, koji su obnavljani više puta, postoje i danas i služe u iste svrhe.

Ovamo su svraćali: Mehmed Vedžih-paša, Mehmed Kamil-paša, hercegovački vezir Ali Galib-paša Rizvanbegović-Stočević, Fidahić iz Zvornika, svi odreda Sirrijini muridi, zatim Husejn-kapetan Gradašćević, pa krvnik Omer-paša Latas. Na Oglavak je rado svraćao i bosanski namjesnik-reformator Topal Osman-paša (1860.-1869.). Latas i Topal Osman-paša du dolazili Sirrijinome sinu i nasljedniku šejhu Abdullatifu. Sirri je podržavao Husejn-kapetana i bio na njegovoj strani u pokretu za autonomiju Bosne. Kad se, 1831. godine, Husejn-kapetan vraćao iz izgubljene bitke protiv Mahmud Hamdi-paše na Bulozima kraj Sarajeva, svratio je na Oglavak kod Sirrije i požalio mu se na izdaju nekih Bošnjaka.

Sirrijini muridi i prijatelji su bili i sarajevski muftija Šakir-efendija Muidović, mostarski muftija Mustafa Hilmi-efendija Sarajlić i Zuhdi-efendija Defterdarević, pjesnik i kaligraf.

Sarajliću je Sirri uputio i krasnu poslanicu u stihovima u kojoj ga savjetuje da se ne pouzda previše u svoje ja, nego da se okrene Ahiretu i Apsolutu:

*Ti mnogo griješiš govoreći «ti», «ja»,
S tim pojmovima nastoj raskinuti svaku vezu.*

Kad iz srca izgnaš sve osim Boga,

Tek si tad iz ništavila postao – poručuje, između ostalog, Sirri mostarskom muftiji i svome muridu Sarajliću.

Češće od svih je Sirriji svraćao Ali-paša Rizvanbegović. On je na Oglavku sagradio hamam i turbe nad Sirrijinim mezarom kad je ovaj umro, 1847. godine.

U trenutku smrti, Sirri je imao 74 godine, kao što stoji u jednom tarihu povodom njegove smrti. U turbetu je, osim Sirrije, ukopan i njegov stariji sin Abdullatif, a oko turbeta žena Lejla, mlađi sin Šakir, unuci, ostali potomci i muridi. Posmrtni tarih Abdurrahmanu Sirriji spjevao je Zuhdi-efendija Defterdarević, a mlađi Sirrijin sin šejh Šakir je u tarihu ovjekovječio gradnju turbeta. U njegovom tarihu, između ostalog, stoji:

Počivalište ove čiste osobe je kibla svih nevoljnika,

To je Ka'ba zaljubljenih i izvor mora blaženstva upućenih.

Šejh Sirrino čisto ime je riznica božanske tajne;

On je pol svijeta, pročelnik derviške hijerarhije i prvak učitelja.

Ni hiljaditi dio njegova opisa i hvale pismo ne može izraziti;

Pero se pokaza nemoćnim, a pjesnici zamukoše.

Iza šejha Abdurrahmana Sirrije je ostala žena Lejla (umrla dvije godina poslije njega), tri kćerke (Vasfija, Šaćira i Aiša) i dvojica sinova. Na šejhovskom položaju zamijenio ga je, prvo, stariji sin šejh Abdullatif, a onda, 1883. godine, mlađi sin šejh Šakir, pa unuci šejh Abdulmedžid Halim, šejh Abdulfettah Hamdi i tako redom.

Jedan u nizu šejhova bio je i uvaženi dr. Šaćir Sikirić, koji je prvi na dostojan način predstavio poeziju svoga pradjeda. Tekija na Oglavku je pripadala nakšibendijskom redu, zapravo medžidijja- ogranku tog reda. Odavde se po

cijeloj Bosni, pa i šire razlijevao nakšibendijski tarikat, a sve zahvaljujući izuzetnom ugledu šejha Sirrije i njegovih nasljednika. Zikr se u tekiji obavljao nakon svakog namaza, uz ramazan nakon teravije, uoči petka i ponedjeljka, za oba Bajrama i povodom mevluda. U novije vrijeme se zikr prorijedio.

Nakšibendijske tekije su postojale još i u Fojnici, Visokom, Mostaru, Seonici kraj Konjica i Foči. Sve ove tekije svoje djelovanje su naslanjale na rad oglavačke tekije i njenih šejhova.

Šejh Abdurrahman Sirri se ubraja među naše najznačajnije pjesnike na turskom jeziku i alhamijadu. «Dok se njegove pjesme na turskom jeziku odlikuju misaonošću i refleksijama zanesenog mistika, budući su plod unutrašnjih njegovih razmišljanja i meditiranja o raznim temama mističkog života, njegovi sastavi na bosanskom jeziku su više imali praktični, odgojni ili didaktički cilj – da pouče, odnjeguju i razvijaju kod derviša visoku etiku i mistički ideal nakši-bratstva», piše dr. Džemal Čehajić.

U pjesmi koja počinje stihom: *Egzistencija ovog svijeta je samo jedna vizija*, «Sirri se pokazuje kao pravi mistik kome je *opstojanje svijeta* samo jedna vizija, san, a nebo i zemlja su okviri, prostor i dimenzionalnost vizije (Božanstva). I u svemu što egzistira nalazi se Jedan (ili monada), i sve su to samo znakovi, simboli koji ukazuju na ono supstancijalno, Apsolutno. Ali, ne samo svijet materijalnosti, nego i riječ *Ja, Ti*, i sve što čovjek kaže, pa i njegova egzistencija, samo su vizija, privid, odnosno vizija u jednoj sveopćoj viziji».

Prema našem mišljenju, među najljepše Sirrijine stihove spadaju ovi koji na uzvišen način kazuju o jedinoj istinskoj ljubavi, ljubavi prema Allahu, prema Apsolutu:

Srce, ljubav prema Gospodaru i ljubav drugoga

*Ne može se sastati u jednom srcu.
Suzdrži svoje srce od ljubavi drugoga,
Nek ti je uvijek Božija veličina veselje.
Nije moguće stupiti na gubilište ljubavi
Sve dok se ne zaboravi na se.
Zaljubljeni koji stupe na gubilište ljubavi
Ne traže ništa drugo osim lice Božije.
Jedno je S unce, pa u svaku kuću ne dopire
svjetlo,*

Kao što Bog u svako srce ne baca Svoga pogleda.

*Ljubav prema Bogu uništava zaljubljenika,
Ali mu u tom ništavilu daruje sto opstanaka!*

U drugom stihu Sirri kliče:

*Kako je divno stanje toga ljubavnog
zanesenjaka,
Koji opstanak kosmosa smatra neznatnim!*

Lijepi, umni i duboki su mu i ovi stihovi:
*Ja sam oblikom kaplja, ali sadržinom more,
U meni je cijeli svijet, ja sam svijet i njegova
sadržina.*

(...)

*Stvor moga tijela opstoji s ljubavlju,
U meni se odrazi sve, ja sam općenitost i
pojednost.
U meni je suština svih 18.000 svjetova,
Ja sam makrokosmos iz kojeg je potekao
mikrokosmos.*

Dervišima, ali i običnim Bošnjacima, Sirri se obraćao na bosanskom jeziku i kroz jednostavnu, ali poučnu pjesmu ih pozivao na Pravi put, pozivao ih da se okane zaborava i besposlice, uzaludnog hrvanja sa Dunjalukom. Pozivao ih da se okrenu pobožnosti, glavnoj ljudskoj zadaći, i zikru, naljepšem govoru. To su pjesme: *U pamet se ti obuj, Ako hoćeš derviš bit', Ah, dervišu otvor' oči*. Ovu posljednju pjesmu Sirri je spjevao tako da joj svaki polustih počinje novim harfom arapskog hurufata.

Šejh Sirri je spjevao i hronograme. Znamo za njegov hronogram o obnovi Srednje džamije u Fojnici iz 1820. godine.

Sirri se bavio i prepisivanjem rukopisa. Zna se za njegova dva prijepisa Kur'ana. Jedan se nalazi u Mustafa-pašinoj džamiji u Skoplju, prepisan 1839./40. godine, a drugi, prepisan 1840. godine u Fojnici, nalazio se u Orijentalnom institutu u Sarajevu.

Na kraju rukopisa Kur'ana koji se čuva u Skoplju, potpisao se ovako: Šejh Abdurrahman Sirri an-nakšibendi el-Bosnevi ibn Mehmed-efendi ibn Fadlullah. Na početku je u crvenoj i crnoj boji urađen jednostavan unvan. Oba rukopisa su pisana nesh-pismom. Osim toga, Sirri je prepisao i jednu kasidu Sari Abdullaha

Abdija, u Fojnici 1811. godine, i jednu raspravu o nakšibendijskom tarikatu *Risale-i Muradijje at-tarika an-nakšibendi*, neutvrđenog autora. Možda je to njegovo djelo. Iako ga Traljić ubraja u kaligrafe, istini za volju, moramo reći da Abdurrahman Sirri nije imao naročito lijep rukopis i njegove rukopise ni u kom slučaju ne možemo ubrojati u kaligrafska djela, nego samo u prepisivačka. Tekija na Oglavku je posjedovala značajnu biblioteku, zbirku rukopisa, koja je u nekoliko navrata opljačkana. U ljeto 1943. godine, prethodnica njemačke divizije *Princ Eugen* poharala je oglavačku tekiju i raznijela rukopise. Jedan rukopis Kur'ana je odnio kapetan Eugen First. Je li riječ o nekom od dva spomenuta rukopisa Kur'ana ili o trećem Sirrijinom rukopisu, ne zna se.

U sidžilu bivšeg sarajevskog Šerijatskog suda (br. 82) upisana je ostavština šejha Sirrije, iz čega se vidi da je ostavio veliko imanje, procijenjeno na 79.044 groša. Među ovom imovinom je popisana i Sirrijina biblioteka, koja je brojala 107 rukopisa, a vrijedjela je 4.722 groša, među kojima su i dva spomenuta rukopisa Kur'ana. Rukopisi su većinom sufijskog karaktera, na sva tri orijentalna jezika. Najviše je bilo djela Ismaila Hakkija Brusevija, kojega je, izgleda, Sirrija najviše cijenio, ali su tu zastupljena i djela (ili komentari) Ibn 'Arebija, Šejha Sadija, Abdurrahmana Džamija, Dželaluddina Rumija, Feriduddina Attara, Busirija, El-Kušejrija, Nabija, Gazzalija, ali i naših: Džudija, Abu-l-Fadla er-Rumija, Es-Sejjida Mustafe Hašima. Istina, bilo je i nekoliko rukopisa o tumačenju snova, mističnoj vrijednosti harfova, okultizmu i astrologiji. Nije teško, onda, izvući zaključak da je našeg šejha Sirriju zanimala i ova oblast. Rekli smo već, Ali-paša Rizvanbegović je bio murid šejha Sirrije, često ga pohodio na Oglavku, slušao njegove savjete i pokoravao mu se. Oko 120 godina kasnije, njegov imenjак Alija Isaković je krenuo preko zelenih livada put Sirrijine tekije i njegova turbeta i tada je, u tridesetak rečenica, ostavio najljepši opis Bosne koji se može pročitati na našem jeziku, a tom prilikom još rekao da ide u posjetu «najmudrijem pjesniku svog vremena u svoj Bosni». Alija Isaković je dobro znao šta je to umnost i šta je istinska poezija.

Šejh Abdullatif Sikirić

Šejh Abdullatif Sikirić, sin Abdurrahmana Sirrije, rođen je na Oglavku kraj Fojnice oko 1800. godine. Učio je o islamu i tarikatu od oca, a možda kasnije i u fojničkoj medresi. Otac ga je uveo u nakšibendijski derviški red i pripremao ga da ga zamijeni. Kad je Abdurrahman Sirri preselio na Ahiret, 1847. godine, na položaju oglavačkog šejha ga je zamijenio upravo on, stariji sin Abdullatif. Poput oca, bio je veoma poštovan i cijenjen u fojničkom kraju, ali i u cijeloj Bosni. Posjećivali su ga uglednici sa svih strana. Njegovu ruku su ljubili i namjesnik Bosne reformator Topal Osman-paša i krvnik Omer-paša Latas, ovaj zadnji, svakako, iz lažne skromnosti i pobožnosti. Jer, dok je Latas ljubio skute oglavačkom šejhu Abdullatifu, dotle su njegovi dželati, nedaleko odatle, odsijecali glave *buntovnim* Bošnjacima.

Šejh Abdullatif je nastavio očevim putem, oko sebe okupljao brojne dervise i obični svijet i upućivao ih na Pravi put. Nazivan je Kutbu-z-zemanom. Ne znamo je li se, poput oca i mlađeg brata, bavio poezijom; još nismo naišli na njegove stihove.

Šejh Abdullatif Sikirić je umro 1883. godine i ukopan je u očevom turbetu, koje je podigao Ali-paša Rizvanbegović. Povodom smrti, tarih mu je skitio pjesnik Šukri i, između ostaloga, kaže:

*Sin Sirrije, bez parca među šejhovima,
Bog ga je obdario darežljivom naravi i blagom
ćudi.
Bijaše mu milo da dan i noć druguje sa
zaljubljenim,
Kod njega bijaše jednak bogataš i siromah.
Dan-noć bijaše zabavljen pobožnošću,
Neka mu Bog božanskim svjetlom osvijetli
grob.
Volio je dervise, savjetovao ih i prednjačio im,
Neka mu Bog podijeli mjesto u visokom raju.*

Tarih smrti mu je spjevao i njegov prijatelj i murid šejh hafiz Omer-efendija Paloš, sa pseudonimom Uftade (Iznemogli). Tarih se sastoji od sedam bejtova, a zabilježen je u rukopisu Ms 274 Bošnjackog instituta u Sarajevu.

Iza šejha Abdullatifa je ostala žena Hasnija-hanuma (u. 1910.) i četverica sinova: Abdulmedžid Abdulhalim (Hilmi), Abdulfettah Hamdi, Muhammed Behauddin Izi i Salih, koji je umro u 16. godini života. Šejha Abdullatifa je naslijedio njegov brat, mlađi sin Abdurrahmana Sirrije, šejh Šakir.

Šejh Abduššekur Rasim Sikirić Šakir

Šejh Abduššekur Rasim Sikirić Šakir, mlađi sin Abdurrahmana Sirrije, rođen je na Oglavku oko 1805. godine. O islamu i islamskom misticizmu je učio od oca Sirrije, vjerovatno i u fojničkoj medresi, a svakako kasnije i u Istanbulu, gdje je boravio više godina. Izvrsno je poznao sva tri orijentalna jezika, a naročito turski i perzijski. Bavio se prepisivanjem rukopisa. Godine 1849. je prepisao dva djela čiji su se rukopisi čuvali u Orijentalnom institutu u Sarajevu: *Sarf-i Farisi*, gramatika perzijskog jezika, neutvrđenog autora, i *Tuhfe-i Šahidi*, perzijsko-turski rječnik u stihu, autora Ibrahima Šahidija. Dvadeset i dvije godine kasnije, tačnije 1871. godine, kako stoji u rukopisu, «u svojoj zaviji», prepisao je poznatu mističku poemu Feriduddina Attara, *Mantik et-tajr*. Uz ovaj rukopis je na kraju dodan izvod iz poeme *Gulšeni anvar* pjesnika Jahjaa. I ovaj rukopis šejha Šakira Sikirića je bio pohranjen u Orijentalnom institutu, br. 4688.

Rukopis je ispisan na 344 stranice manjeg formata, lijepim i čitkim nasta'lik pismom. Tinta je bila crna, u naslovima crvena, a tekst uokviren sa dvije tanke linije. Polustihovi su bili odvojeni sa dvije tanke vertikale. U ovim rukopisima se potpisao punim imenom Derviš Abduššekur ibn Abdurrahman Sirri Balta-zade. U pjesmama se uvijek potpisao pjesničkim imenom Šakir.

U Orijentalnom institutu u Sarajevu se čuvao rukopis *Divan-i Huda'i*, koji je 1859./60. godine prepisao Šakir, što saznajemo iz tariha od četiri stiha povodom dovršetka prijepisa. Rukopis je ispisan na 150 stranica srednjeg formata, lijepim nasta'lik pismom, crnom tintom, a naslovi i istaknute riječi crvenom. Na kraju rukopisa je jedna sufijska rasprava. S obzirom na vrijeme, rukopis, sufijsku tematiku i stihovani potpis, mislimo da je prepisivač šejh

Šakir Sikirić. Iza šejha Šakira je ostala bogata biblioteka, koju je naslijedio od oca, sa dosta unikatnih rukopisa, koja je propala u Drugom svjetskom ratu.

Kad je njegov stariji brat Abdullatif 1883. godine preselio na Ahiret, on ga je zamijenio na položaju šejha oglavačke tekije. Poput oca i brata, cijenili su ga i poštovali svi koji su ga posjećivali ili čuli za njega.

Umro je 1890. godine i ukopan pored očeva turbeta na Oglavku. Tarih mu je spjevao bratić, poznati kaligraf Muhammed Behauddin:

*Šejh Šakir Rasim, sin velikog Sirrije,
U zanosu zikra iznenada ode u ružičnjak
vječnosti.
S mizerne zemlje prhnu u nebeske visine,
Poput ptice, njegova duša
I savi gnijezdo u nebeskom ružičnjaku.*

Na šejhovskom položaju nije ga naslijedio sin Vehbija, kadija, niti sin Muhammed-efendija, nego najstariji bratić Abdulmedžid Abdulhalim (Hilmi), koji je umro 1917. godine, a iza njega je došao mlađi brat Abdulfettah Hamdi; umro 1936. godine. Oni su ovlastili trećega brata Muhammeda Behauddina da vodi tekiju, ali je on preselio u Sarajevo, a svojim vekilom imenovao Muhammeda Halida. Najzad je tekiju preuzeo šejh dr. Šaćir Sikirić, poznati naš orijentalist, a zamijenio ga je brat Hilmi Sikirić, koji je sebe smatrao vekilom, a ne šejhom.

Šejh Šakir je, ugledavši se na oca, pjevao na turskom, arapskom i perzijskom jeziku, mahom hronograme, od kojih nam se sačuvalo desetak i jedna duža pjesma, munadžat, iz 1881. godine, koju je šezdesetak godina kasnije pronašao dr. Šaćir Sikirić i objavio u *Glasniku* 1943. godine. O njegovim stihovima književna kritika još nije donijela relevantan sud. Sačuvani stihovi nam odaju pravog pjesnika, majstora hronograma koji svojom izražajnom snagom, uspjelim poređenjima, kompozicijom, efektivnim hronostihovima i drugim pjesničkim figurama podsjeća na nenadmašnoga Muhammeda Mejliju. Za sada znamo za desetak njegovih hronograma. Prvi tarih je spjevao 1841. godine povodom smrti kaderijskog šejha Ibrahima, drugi 1846. godine, povodom izgradnje konaka na Oglavku koji je šejhu Sirriji podigao Morali

Kamil Mehmed-paša, treći povodom izgradnje turbeta njegovom ocu Abdurrahmanu Sirriji, 1847. godine, četvrti povodom smrti majke Lejle, dvije godine kasnije, na turskom jeziku sa čak tri hronostiha, što predstavlja pravo majstorstvo, a jedan na arapskom. Slijede hronogrami povodom smrti nakšibendijskog šejha Saliha Nijazija iz Foče iz 1863.; nakšibendijskog šejha Nešati Ali-efendije iz 1865.; povodom smrti Hamida-efendije, nakšibendije, koji je umro od kuge u Visokom 1866.; povodom popravke česme kahvedžije derviš-Hasana iz 1874. godine i, najzad, hronogram svom duhovnom djeđu šejhu Husejnu Zukiću iz 1877. godine. Zukić je umro 1800. godine, a Šakir mu je spjevao hronogram od 11 stihova 77 godina kasnije.

Većina ovih Šakirovih stihova je bila u *Medžmu'i* Orijentalnog instituta u Sarajevu (br. 4689), koja se čuvala kod Šakirovog unuka dr. Šaćira Sikirića. Smatramo da je autor ove *Medžmu'e* šejh Abduššekur Šakir Sikirić. Tu je bilo dosta stihova turskih i perzijskih klasika te naših: Abdurrahmana Sirrije, Ilhamije Žepčaka, Fadil-paše Šerifovića (tarih o smrti Muidovića), Šakira Muidovića (samo jedan tarih) i, kako rekosmo, šejha Šakira. I ovaj rukopis je ispisan uobičajenim Šakirovim nasta'lik pismom. Evo divnog Šakirovog hronograma Salihu Ferhadu:

*Slavuj iz perivoja ljepote pjevao je u osami
I čim se odjek začuo sudbina pretvori melodije
u vapaj.
Edžel je u svojoj ruci držao pripremljenu
smrtnu čašu,
A Allah uputi riječi Salihu Ferhadu: «Vrati
se!»
S velikom uljuđenošću odazva se sluga:
«Odazivam Ti se, Bože!»
I on bi udostojen Božijih riječi: «Uđi!», Bog je
tako odredio.
Neka ti bude boravište u Dženneti-Adnu, a
napitak zdenac Kevser,
Dženetske djevice i mladići neka ti vječno stoje
na usluzi.*

Šest Šakirovih hronograma, pa i onaj povodom smrti majke Lejle i hronogram šejhu Zukiću, Salih Trako je, zbog istog imena, pripisao Šakiru Muidoviću. Fehim Nametak se poveo za njim, pa je u svome *Pregledu* citirani

hronogram šejha Šakira donio kao primjer Muidovićeve poezije. Stihovi su prekrasni, ali nisu Muidovićevi! Stihove treba *vratiti* onome kome i pripadaju! S obzirom na stil i vrijeme nastanka, pretpostavljamo da je i tarih na nišanu šejha Mejlije u turbetu u Živčićima pjesničko djelo šejha Šakira.

Krasan mu je i hronogram povodom smrti šejha Saliha Nijazija Muftića (iz Foče) koji je zabilježio Muhammed Enveri Kadić, a koji se čuva kod potomaka. Objavljuje se prvi put, u prijevodu Rešida i Fazilete Hafizović:

*Upućivač na Put istine, jedan od potpunih
učitelja,
Šejh Salih, sa uzvišenim nadimkom Nijazi.
Savršeni izvor unutrašnjeg i vanjskog napretka
i sreće,
Pol polova, svetost (velajet) krune
nakšibendijske.
Postao je zraka svjetla, rasvijetljeni svijet.
Bio je simbol svoga vremena i vrhunski
muftija.
Došla mu je Božija zapovijest da otputuje sa
Ovog niskog (svijeta),
Na Ahiret, pa je otputovao, a tužan je ostao
(njegov kraj)?
Tužnom srcu jasno je rekao tajni govornik:
«Šakire, ime Gafur, datum je putovanja, bez
ikakve sumnje».*

Zbrajanjem brojnih vrijednosti harfova riječi *Gafur*, koja predstavlja jedno od lijepih Božijih imena, dobija se 1286. h. ili 1863. godina. U duljoj pjesmi, munadžatu, od 54 stiha, šejh Šakir, nakon usrdne dove, pjeva o nakšibendijskim prvacima od šejha Sirrije, pa sve do hazreti Alije, Hasana i Husejna i samog Muhammeda, a.s. Šejh Husejn Zukić je za njega «česma Božije milosti, najsavršeniji bogougodnik, pol svoga vremena», a šejh Sirrija «rudnik spoznaje, ogledalo Božije tajne i božanskog svjetla, patron kosmosa». Kao što se vidi, šejh Šakir je bio obrazovan alim, uvaženi šejh, plodan pjesnik, izrazitog pjesničkog senzibiliteta i sufijske dubine. Ipak je do danas ostao potpuno neprimijećen i zapostavljen. Skrećamo pažnju na njega i predajemo ga u ruke pronicljivim istraživačima našeg književnog naslijeđa.

Šejh Abdulmedžid Abdulhalim (Hilmi)

Šejh Abdulmedžid Abdulhalim (Hilmi), sin šejha Abdullatifa, a unuk šejha Abdurrahmana Sirrije, rođen je u prvoj polovini 19. stoljeća, a umro 27. septembra 1917. godine. Ukopan je kraj turbeta djeda šejha Abdurrahmana Sirrije na Oglavku. Na šejhovskom položaju je naslijedio amidžu šejha Šakira, a njega mlađi brat šejh Abdulfettah Hamdi. Kako su se svi šejhovi porodice Sikirić bavili poezijom, to je činio i šejh Abdulmedžid Halim (Hilmi). Izgleda da se potpisivao sa tri pseudonima: Halim, Abdulhalim i Hilmi.

Od pjesnika Halima u Sarajevu imamo tri hronograma: na nišanu Muhammeda Bakarevića kraj džamije Kekei Sinana iz 1867./68.; na nišanu Abdi-efendije uz Jahja-pašinu džamiju iz 1868./69. godine i na nišanu Abdulkerima Zuhdi-efendije Defderdarevića (koji je stajao nad Kovačima) iz 1874./75. godine. Defderdarević je, inače, bio murid i prijatelj šejhova Sikirića i spjevao je hronogram o podizanju konaka na Oglavku. Abdulhalim je autor tariha na nišanu Saliha Redžaije, koji se, također, nalazi kraj Jahja-pašine džamije iz 1866./67. godine. Smatramo da je autor svih ovih tariha šejh Abdulmedžid Abdulhalim Sikirić. Pjesme mu se nalaze i u *Medžmu'i* Gazijine biblioteke, R-3229. Tu je potpisan kao Hilmi.

Šejh Abdulfettah Hamdi-efendija Sikirić

Šejh Abdulfettah Hamdi-efendija Sikirić rođen je na Oglavku oko 1840. godine. Sin je šejha Abdullatifa, a unuk šejha Abdurrahmana Sirrije. Majka mu je Hasnija-hanuma, umrla je 1910. godine. Imao je još dvojicu braće, Abdulmedžida Abdulhalima i Muhammeda Behauddina Izzija. Na šejhovskom položaju oglavačke tekije je naslijedio brata šejha Abdulmedžida Abdulhalima, a onda to mjesto prepustio bratu šejhu Behauddinu, koji je preselio u Sarajevo, a za svog vekila ostavio Muhammeda Halida. Šejh Hamdi Sikirić je, nakon hodže Baručije, vodio tekiju na Mlinima u Sarajevu od 1907. do 1917. godine, kad se vraća na Oglavak i preuzima mjesto šejha, jer je te godine umro njegov brat Abdulmedžid

Abdulhalim. Od te godine, pa sve do novembra 1934. godine, tekiju na Mlinima vodi njegov brat šejh Behauddin.

I šejh Abdulfettah Hamdi se bavio poezijom, ne tako uspješno kao brat Behauddin Izzi. U *Medžmu'i* Bošnjačkog instituta, čiji je autor brat mu šejh Behauddin Izzi, nalaze se i njegovi stihovi, a također i u *Medžmu'i* Gazijine biblioteke, R-3229. Potpisivao se imenom Hamdi. Na nišanu nekog Abdullah-efendije na Ravnim bakijama u Sarajevu nalazi se tarih iz 1874./75. godine potpisan imenom Hamdi. Moguće je da je ovo upravo njegov tarih.

Šejh Abdulfettah Hamdi-efendija Sikirić, poznat i kao Hamdi-baba, umro je 1936. godine i ukopan kraj turbeta pradjeda šejha Abdurrahmana Sirrije na Oglavku. Kraj njega je ukopana žena Hanifa-hanuma, kćerka Edhem-agina, umrla 1944. godine.

Šejh Muhammed Behauddin Izi

Muhammed Behauddin Izi, sin Abdullatifov, a unuk šejha Abdurrahmana Sirrije, muderris, pjesnik i kaligraf, rođen je na Oglavku oko 1850. godine. Njegova braća Abdulmedžid Abdulhalim (u. 1917.) i Abdulfettah (u. 1936.) bili su šejhovi tekije na Oglavku, koji su kasnije ovlastili njega da vodi tekiju, a on svojim vekilom imenovao Muhammeda Halida i odselio u Sarajevo, gdje je od 1917. do 1934. godine vodio tekiju na Mlinima i predavao kaligrafiju i druge predmete u sarajevskim školama.

Šejh Behauddin je, 1890. godine, spjevao lijep posmrtni tarih svome amidži šejhu Šakiru. Mada se uspješno bavio i poezijom, Behauddin je, prije svega, poznat kao izvrstan kaligraf. Prošao je kaligrafsku školu Husejna-efendije Islamovića Rekima i svrstao se u red posljednjih velikih kaligrafa koji su djelovali u Sarajevu. Osnovno i srednje obrazovanje je dovršio u Fojnici i u Sarajevu, a studij u Istanbulu. Dugi niz godina je predavao husni hatt (kaligrafiju) u Šerijatskoj sudačkoj školi, Okružnoj medresi, Ruždijji i Vojnoj školi u Sarajevu. Većina levhi u turbetu šejha Abdurrahmana Sirrije su njegovo djelo. U HAZU u Zagrebu se čuva njegov odličan prijepis Kaimijinog pjesničkog djela *Varidat*, prepisanog nasta'lik pismom 1890.

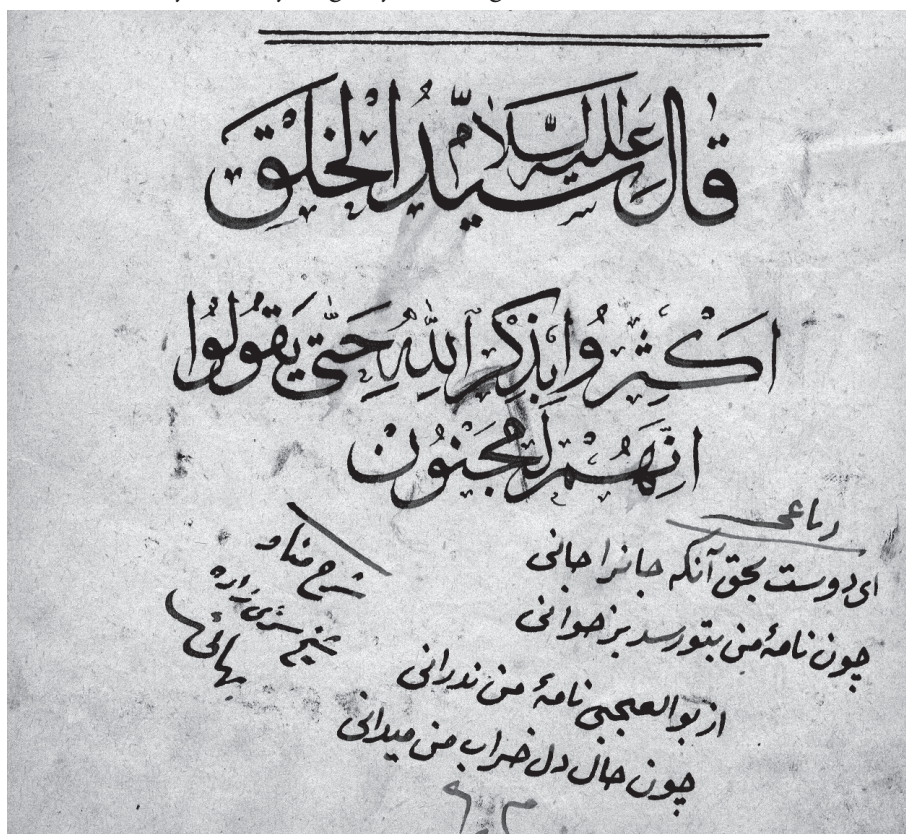
godine. U svom potpisu na kraju rukopisa, ispisanom sulus pismom, Behauddin je iznio čitavu porodičnu geneologiju i ulemski status: Muhammed Behauddin 'Izzi ibn šejh Abdullatif, ibn šejh Abdurrahman Sirri el-Bosnevi ibn Mehmed el-kadi ibn Fadlullah. Iza Behauddina je ostala i jedna zbirka viridova pod nazivom *Evradi-Behai*, napisana oko 1905. godine. U tom rukopisu je i Behauddinov crtež Oglavka, sa tekijom, konacima i turbetima.

U Gazijinoj biblioteci se čuva jedna *Medžmu'a* (R-3229) koju su sastavili i prepisali Mevlevi Muhammed Seid Muidović i šejh Behauddin Sikirić. Ovdje su zastupljeni brojni turski i naši pjesnici, većinom sufijski, a među njima i Šejh Abdurrahman Sirri, Ilhami Žepčak, Muhammed Mejli Gurani i sam Behauddin Sikirić. *Medžmu'a* ima 200 stranica, manjeg je formata, ispisan nesh pismom, nije datirana.

U Bošnjačkom institutu u Sarajevu se čuva druga *Medžmu'a* (Ms 382) Muhammeda Behauddina Sikirića koja sadrži pjesme na turskom jeziku i tri na bosanskom njegovog djeda šejha Abdurrahmana Sirrije, pjesme brojnih turskih i nekih naših pjesnika. U *Medžmu'i* se nalazi ilahija Sirrijinog djeda

Fadlullaha darovana šejhu Muhammedu Behauddinu Nakšibendu, zatim nekoliko stihova Mejli-babe, rodonačelnika Hadžimejlića iz Živčića - Vukeljica, Ilhamije Žepčaka (na bosanskom jeziku), jedna ilahija šejha Hamdi-babe, brata autora *Mdžmu'e*, te stihovi samoga Behauddina Sikirića (tarih o završetku gradnje džamije u Rakovici). Ovdje je i tarih smrti šejhu Abdullatifu, Sirrijinom sinu, autora šejh-hafiza Omera Paloša, s mahlasom Uftade. *Medžmu'a* je ispisan na oko 200 stranica manjeg formata lijepim nash i nasta'lik pismom, crnom tintom, naslovi crvenom. Papir je žut, a povež kartonski.

Rukopis Ms. 371 Bošnjačkog instituta predstavlja manju zbirku pjesama, gazela i tariha na turskom jeziku porodice Sikirić i samog autora *Medžmu'e* Muhammeda Behauddina Izzija. Ovdje su i gazeli šejha Sirrije, zatim spomenutog šejha Mejli-babe i njegovoga murida, kasnije šejha Sidkija (Arif Sidki Zelenjak), gazel Šejha Muhammeda Sidkija, kasida Junusa o poslaniku Muhammedu i još nekoliko ilahija. Tu su i hronogrami smrti pjesnikovoj neni, bratu Salihu (koji je umro u 16. godini života), zatim dervišu Husejnu Džafiću,

R-3229 – Kaligrafski zapis hadisa urađen rukom šejha Behauddina Sikirića

hizmećaru oglavačke tekije, koji je bio rodom iz Sokola kraj Gračanice, a umro na Oglavku 1896./97. godine. Ovaj rukopis je Behauddinov autograf, a iste ove pjesme on je kasnije ispisivao u drugim međzmu'ama, ali mnogo kaligrafski ljepše. Na jednom slobodnom listu u zbirci Bošnjačkog instituta nalazi se jedna pjesma dugog naslova: *Po starom običaju dvanaestu večer reb'ū-l-evvela narod se sakuplja u oglavačkoj tekiji da bi se proučio mevlud. Jedanput je Šehović Behauddin-efendija tu večer bio u pritvoru i poslao šejhu slijedeći arzuhal u stihovima.* Pjesma je od devet stihova i u njoj pjesnik govori o nadmoći svoga duhovnog stanja u odnosu na one koji su ga pritvorili. Muhammed Behauddin spjevao je, ugledavši se na djeda Sirriju, i pjesmu o duhanu, u kojoj hvali duhan i kaže da u njemu nema štete.

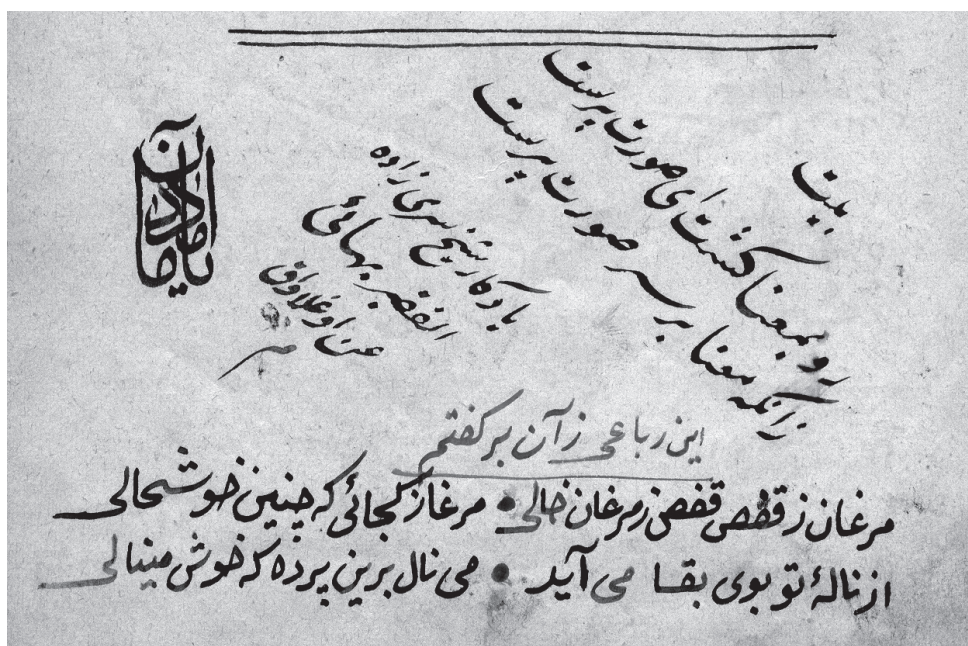
Šejh Behauddin Izzi je spjevao i hronogram koji se nalazio nad ulazom u nakšibendijsku tekiju Nadmlini u Sarajevu. Tarih je nastao 1912. godine, a potpisan je ovako: «Pisao siromah u svojstvu šejha nakšibendija šejh Sirri-zade Behauddin iz sela Oglavka. Oslanjam se na Allaha». Šejh Behauddin je vodio tekiju Nadmlini od 1917. do 1934. godine. Naslijedio ga je derviš Hamid Torlić iz Travnika, a njega šejh dr. Šaćir Sikirić.

Šejh Behauddin Izzi je napisao i jedno prozno djelo *El-aka'id el-islamija*, raspravu na

arapskom jeziku o vjerovanju sa naglaskom na sufijski pogled na svijet. Ovo djelo Behauddin je dovršio 1903. godine, još dok je bio muderris Šerijatske sudačke škole (Mekteb-i nuvvab) u Sarajevu. Na kraju je autorov tarih od tri distiha o završetku djela. Ovaj Izzijev autograf se sastoji od dva dijela. U prvome autor govori o zikru kao sastavnom dijelu moralnog usavršavanja derviša, a u drugom o sufijskoj percepciji vjere, koja također pripada ehli-sunetskom pravcu, od koga se ne može odvajati. U pisanju ovoga djela Behauddin Izzi se oslanja na poznato akaidsko djelo Umera en-Nesefija. Rukopis zauzima šezdesetak stranica manjeg formata, pisan lijepim nasta'lik pismom, crnom tintom. Na marginama ima bilježaka u vezi sa sadržajem djela. Papir je prljavobijele boje, a povež kartonski. Rukopis se čuva u zbirci Bošnjačkog instituta u Sarajevu, Ms. 385. U *Medžmu'i hadži-Muhammeda Hilmi-efendije Sikirića* iz Sarajeva, koji je bio vekil tekije na Oglavku u ime svoga brata dr. Šaćira Sikirića, nalazi se nekoliko Behauddinovih ilahija, na turskom jeziku, a jedna od njih se završava ovako:

*Aškunile Bosnevi, deddun Sirri Jolile,
Sen Behaji tut Izi, gel gidelim aškile.*

Šejh Behauddin Sikirić je umro krajem 1934. godine. Vjerovatno je ukopan u mezarju kraj džamije Rogo-zade u Vinogradima, jer mu

Kaligrafski zapis stiha sa potpisom šejha Behauddina Sikirića

je tamo, 1906. godine, ukopana i žena Ašidahanuma, kćerka Salih-age Dalagije. Iznad tariha na njenom nišanu je ugrađen derviški tadž isklesan od šarenog mramora. To znači da je i ona pripadala svijetu tesavvufa.

Dr Šaćir Sikirić

Šaćir Sikirić, profesor Filozofskog fakulteta, orijentalist, rođen je na Oglavku kod Fojnice 1893. godine. Sin je Muhamed-efendije, unuk šejha Šakira, a praunuk šejha Abdurrahmana Sirrije, najpoznatijeg šejha što ga je Bosna ikad imala. Još kao dijete se s roditeljima doselio u Sarajevo, gdje mu je otac bio mu'allim. Ovdje je pohađao mekteb, zatim Gazi Husrev-begovu hanikah-medresu i Šerijatsku sudačku školu, koju je završio 1915. godine. Kao marljivom i vrijednom mladiću, reis Čaušević, njegov muderris, isposlovaio je kod Zemaljske vlade stipendiju za studij orijentalistike na Univerzitetu u Budimpešti. Šakir je tamo diplomirao 1919. godine, a onda i doktorirao sa tezom o derviškim redovima u Bosni i Hercegovini: *Derviskolastorok es szent sirok Bosnaiaban*.

Po povratku u Bosnu, postavljen je za profesora arapskog jezika na tek osnovanoj Šerijatskoj gimnaziji u Sarajevu. Kasnije predaje i u Šerijatskoj sudačkoj školi, a na Čauševićev prijedlog je, 1929. godine, postavljen i za upravnika te škole. Osim arapskog jezika, jedno vrijeme tu predaje i logiku. Uporedo je, od 1925. do 1949. godine, predavao i u Gazi Husrev-begovoj medresi arapski, turski i bosanski jezik, historiju arapske književnosti i nacionalnu historiju. Kad je, 1937. godine, otvorena Viša islamska šerijatsko-teološka škola, Sikirić je imenovan redovnim profesorom.

Nakon smrti Muhammeda Emina Dizdara, 1939. godine, prvog rektora, na njegovo mjesto dolazi dr. Šaćir Sikirić. Posao rektora je obavljao do 1945. godine, do zatvaranja ove naše najviše islamske obrazovne ustanove. Komunisti nisu mogli podnijeti da se u njihovoj državi obrazuju tako sposobni muslimanski teolozi. Sikirić je iste godine, u naponu intelektualne snage, umirovljen. Kad je, pet godina kasnije, u Sarajevu osnovan Filozofski fakultet i ustanovljen Odsjek za orijentalistiku, Sikirić je na toj katedri prvo

izabran za vanrednog, a onda i za redovnog profesora. Predavao je arapski i perzijski jezik i orijentalne književnosti sve do iznenadne smrti 22. septembra 1966. godine.

Dr. Šaćir Sikirić je, dakle, predavao u Šerijatskoj gimnaziji, Šerijatskoj sudačkoj školi, Gazi Husrev-begovoj medresi, Višoj islamskoj šerijatsko-teološkoj školi i na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. Malo koji profesor se može pohvaliti takvim bilansom. Predavanja su mu bila savremena, lahka, razumljiva. Sa đacima i studentima je neumorno razgovarao ne samo o predmetnoj nastavi, nego i o svim životnim pitanjima koja ih tište, o društveno-političkim prilikama, vremenu u kome valja živjeti, životnim dilemama.

Iza njega je ostalo nekoliko vrlo značajnih knjiga i desetine originalnih tekstova iz lingvistike, islamistike, historije književnosti, tesavvufa, a prevodio je i sa orijentalnih jezika. Na prvom mjestu treba spomenuti *Gramatiku i sintaksu arapskog jezika* u dva dijela, koju je uradio u zajednici sa Muhammed-efendijom Pašićem i Mehmed-efendijom Handžićem, zatim *Gramatiku perzijskog jezika* (Sarajevo, 1951.), *Perzijsku hrestomatiju* (Sarajevo, 1955.), koja, uz ostalo, sadrži *Odaabrana štiva*, *Osnove perzijske metrike*, *Glosar*.

Među tekstovima iz historije književnosti, značajni su mu radovi: *Sudi kao komentar Sadijina Đulistana (Prilozi za orijentalnu filologiju, Sarajevo, 1950.)*, *Pobožne pjesme – ilahije šejh-Abdurrahmana Sirrije (Glasnik IVZ-a, IX., 1941., br. 11, str. 332.-354. i br. 12. str. 362.-373.)*. Pjesme su objavljene u originalu na turskom jeziku i u prijevodu na naš jezik. Takav je slučaj i sa njegovim radom *Jedna pobožna pjesma šejh-Šakira, sina šejh-Abdurrahmana Sirrije (Glasnik IVZ-a, XI., 1943., br. 4, str. 85.-91.)*; *Jedan rukopis Džamina Divana (Prilozi za orijentalnu filologiju, V., 1954./55.)*; *Divan Mehmeda Rešida (Prilozi za orijentalnu filologiju, VI.-VIII., 1956./57.)*; *Ibn Haldunova Prolegomena* (u istom časopisu). Sikirić je među prvim našim autorima pisao tekstove o dervišima i derviškim redovima kod nas. Osim spomenute doktorske teze *Derviški redovi i tekije u Bosni i Hercegovini* (na mađarskom), napisao je još nekoliko zapaženih tekstova: *Tekija na Oglavku (Kalendar Gajreta*

za 1941., Sarajevo, 1940., str. 42.-51.; *Sarajevske tekije* (*Narodna starina*, br. 14, Zagreb, 1927.; *Kroz tekije i samostane*, u zajednici sa dr. Augustinom Čičićem (*Narodno jedinstvo*, III., 1920.)), u više nastavaka. Objavio je nekoliko zapaženih prikaza radova u *El-Hidaji*. U *Glasniku* su mu objavljena prigodna predavanja: *Tolerancija islama* i *Kulturna orijentacija naših pređa*, prvo 1933., a drugo 1937. godine. Zapaženo mu je predavanje *O važnosti institucije šerijatskih sudova kod nas*, održano u Begovoj džamiji 1937. godine. U ovoj džamiji je vazio i tokom ramazana 1945. godine, a u tekiji na Mlinima je, u zimskom periodu 1945. i 1946., prevodio Gazzalijevo djelo *Ihja 'ulumi-d-din*.

U isto vrijeme i malo kasnije, držao je predavanja o osnovama perzijskog jezika i prevodio poznato Attarovo djelo *Pendi-Attar*. Ovaj Sikirićev prijevod Attarove *Pendname* je, arapskim pismom na našem jeziku, hafiz Asim-ef. Sirćo, a taj rukopis je pohranjen u Gazijinoj biblioteci (R-9777). Na taj način je reafirmirao učenje perzijskog jezika kod nas. Sikirić je bio započeo pisati memoare, ali ih, nažalost, nije ih završio.

Kao izvrstan poznavalac sva tri orijentalna jezika, Sikirić je mnogo prevodio. U zajednici sa dr. Hamdijom Karamehmedovićem, preveo je sa arapskog i, u izdanju Centralnog higijenskog zavoda BiH u Sarajevu, objavio jedno od najpoznatijih djela islamske medicine, Ibn en-Nefisov *Mudžez el-Kanun*. Nekoliko Sikirićevih prevedenih djela iz medicine nisu nikad objavljena. U Zagrebu mu je, 1962. godine, objavljen prijevod s perzijskog zbirke priča perzijskih klasika *Priče Orijeanta*. Za isto djelo je napisao kraći pregled perzijske književnosti pod naslovom *Perzijska književnost*. Sa Muhammedom ef. Pašićem je sa arapskog preveo i objavio u *Glasniku IVZ-a* 1934. veoma zapažen rad Emira Šekiba Arslana *Zašto su muslimani zaostali, a drugi napredovali*.

Sikirić je bio angažirani intelektualac. Bio je predsjednik upravnog odbora *Merhameta*, biran u razna tijela udruženja *El-Hidaje*, bio član redakcije *El-Hidaje* i *Priloga za orijentalnu filologiju*. Dugi niz godina nakon Drugog svjetskog rata je bio šejh tekije svojih predaka na Oglavku, a naslijedio ga je brat Hilmi, koji je

bio vekil. Na čelu tekije na Mlinima u Sarajevu dr. Šaćir Sikirić je bio od 1943. do 1948. godine. Umro je 22. septembra 1966. godine i ukopan kraj svojih predaka na Oglavku.

Bosna je imala malo svestranih alima poput rahmetli Šaćira Sikirića, plemenitog izdanka čuvene šejhovske loze sa Oglavka kraj Fojnice.

BILJEŠKA:

(Vidi i: Dr. Šaćir Sikirić: *Tekija na Oglavku*, *Kalendar Gajreta za 1941.*, Sarajevo, 1940., str. 42.-51.; Isti: *Pobožne pjesme (ilahije) Šejh-Abdurrahmana Sirrije*, *Glasnik IVZ-a*, Sarajevo, 1941., br. 11, str. 332.-354. i br. 12, str. 362.-373.; Isti: *Jedna pobožna pjesma šejha Šakira*, *Glasnik IVZ-a*, XI., Sarajevo, 1943., br. 4, str. 85.-91.; Salih Trako: *Hronogrami sarajevskog muftije Muhameda Šakir-efendije Muidovića*, *Anali GHB*, knj. I., Sarajevo, 1972., str. 49.-65.; Isti: *Medžmu'a pjesnika Šakira*, *Anali GHB*, Sarajevo, 1974., knj. II.-III., str. 109-123; Mehmed Mujezinović: *Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine*, knj. I., Sarajevo, 1974., str. 258., 535., 495., 501., 537.; knj. II., Sarajevo, 1977., str. 485.-496. i str. 504; Mahmut Traljić: *Šakir Sikirić, Takvim*, Sarajevo, 1977., str. 222-227; Alija Isaković: *U pohode Tajanstvenom, Oslobođenje*, 23. oktobra 1971.; Dr. Džemal Čehajić: *Derviški red nakšibendija*, *Glasnik VIS-a*, Sarajevo, 1982., br. 3, str. 291.-294. i str. 304.-307.; Zejnil Fajić: *Biblioteka šejha Abdurrahmana Sirrije sa Oglavka*, *Anali GHB*, Sarajevo, 1985., knj. XI.-XII., str. 169.-175.; Muhamed Ždralović: *Prepisivači djela u arabičkim rukopisima*, II., Sarajevo, 1988., str. 162.-163., 302.-303., 322.; Salih Trako-Lejla Gazić: *Katalog rukopisa Orijentalnog instituta – lijepa književnost*, Sarajevo, 1997., str. 130., 183., 301.-304.; Fehim Nametak: *Rukopisno blago Bošnjačkog instituta, Takvim*, Sarajevo, 1996., str. 257.-258.; Isti: *Porodica Sikirića u rukopisima Bošnjačkog instituta u Zürichu, Prilozi za orijentalnu filologiju*, br. 47./48., Sarajevo, 1999., str. 169.-177.; Fehim Nametak-Salih Trako: *Katalog arapskih, perzijskih, turskih i bosanskih rukopisa iz Zbirke Bošnjačkog instituta, Zürich*, 1997., str. 108.-109., 367., 370.-371.; Fehim Nametak: *Katalog GHB*, London-Sarajevo, 1998., sv. 4, str. 357.; Ahmed Mehmedović: *Leksikon naše uleme*, rukopis)

Summary

THE SCHOLAR FAMILIES - THE SIKIRICS
SHEIKH, POETS, SCHOLARS, CALLIGRAPHERS

Ahmed Mehmedovic

The Sikirics, a family of sheikhs and scholars from Oglavak near Fojnica, are originally from Turkey. The most famous of them was sheikh Abdurrahman Sirri, founder and the head of the Oglavak tekke. His father Mehmed, was a Fojnica judge, and his grandfather, Fadlullah, moved from Amasia where he was serving as mufti. We know that Fadlullah served as judge in Fojnica, and probably as professor in the Fojnica maddrassah. During his time, the seat of the qadi district was moved from Kresevo to Fojnica. Their family name in Turkey was Balta (ax) and it was translated here into the local form of the same word - Sikira. Apart from Sirri, who was sheikh, scholar and a poet, the most famous of the Sikirics were his sons. Sakir and Abdullatif, grandson Behaaddin and dr. Sacir Sikiric, as well as other members of this famous family deserve our attention and respect. The most written about was sheikh Abdurrahman Sirri, which is only logical since he was the founder of the Oglavak tekke and a true leader of this family, while other sheikhs were written about only sporadically. This is the first attempt to shed more light and provide more facts about the life of the most of the sheiks and scholars in the Sikirc family. All of them, except Abdullah, wrote poetry and calligraphy. The most famous calligrapher was Behaaddin 'Izzi, who also taught calligraphy in several Sarajevo schools. Some of them wrote short prosaic works.

The Naqshbandiyya Sufi order spread all over Bosnia from the Oglavak tekke. Followers of sheikh Sirri, and of his sons, were some of the most prominent citizens of Bosnia; statesmen, mufti and professors. Sirri was buried in Oglavak and Herzegovina vezir Ali-pasha Rizvanbegovic built him a tomb (turbe). Alongside him were buried his oldest son Abdullatif, his wife and some other offspring.

موجز

بيوت العلم
عائلة سيكيريتش

أحمد محمديتتش

قدمت أسرة سيكيريتش عددا كبيرا من العلماء والمشايخ، وموطن هذه العائلة في أوغلافاك قرب مدينة فوينيتسا البوسنية، وتعود جذورها إلى تركيا. أما أشهر أبنائها فهو الشيخ عبد الرحمن سيرري، مؤسس التكية النقشبندية في أوغلافاك، وكان أبوه محمد أفندي قاضي فوينيتسا، أما جده الشيخ فضل الله فقد كان قاضيا في مدينة أماسيا الأناضولية قبل أن ينتقل إلى فوينيتسا ليستلم فيها منصب القضاء بعد نقل مكتب القضاء إليها من مدينة كريشيفو، ويعتقد أنه عمل مدرسا في مدرسة فوينيتسا. كانت الأسرة في تركيا تحمل لقب بلطة، وبعد قدومهم إلى البوسنة ترجم هذا اللقب إلى اللغة البوسنية فأصبح سيكيريتش. ومن أشهر أبناء هذه الأسرة شاكر وعبد اللطيف ولدا الشيخ سيرري، ومنهم أيضا الدكتور شاتشير سيكيريتش. ولكن باقي أعضاء هذه الأسرة جديرون باهتمامنا واحترامنا لهم. وبما أن الشيخ عبد الرحمن سيرري كان مؤسس التكية في أوغلافاك والزعيم الحقيقي لهذه الأسرة المعروفة بالعلم، فقد حظي بجل اهتمام الكتاب والمؤرخين، بينما لم يأت ذكر غيره من شيوخها إلا نادرا. وهذه هي المحاولة الأولى لتسليط الضوء على حياة وخدمات معظم شيوخ وعلماء أسرة سيكيريتش، من خلال جمع أكبر قدر ممكن من المعلومات عنهم وعرضها في مكان واحد. كان جميعهم – باستثناء الشيخ عبد اللطيف – يهتمون بالشعر والخط. أما أشهرهم في الخط فهو الشيخ بهاء الدين عزري، الذي درس الخط في عدد من مدارس سرايفو. وقد اشتغل بعضهم في الكتابة والتأليف. كانت التكية في أوغلافاك المركز الذي انتشرت منه الطريقة النقشبندية في شتى أنحاء البوسنة والهرسك، وكان مريدو الشيخ وأبنائه أشهر أهل البوسنة آنذاك، فقد كان منهم الحكام والمفتون والمدرسون. والشيخ سيرري مدفون في أوغلافاك، وقد أقام الوزير علي باشا ريزوابيغوفيتش مقاما على قبره، وقد دفن معه في ذلك المقام ولده عبد اللطيف، أما زوجته وأحفاده فقد دفنوا حول المقام.